

МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ТЕОРЕТИЧНОЇ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

© Нікітенко В. О.

Запорізька державна інженерна академія (Запоріжжя, Україна)

E-mail: vitalina2006@ukr.net, ORCID 0000-0001-9588-7836

Анотація. Актуальність дослідження в тому, що представлено концептуалізацію методологічних засад інформаційно-комунікативного процесу. Постановка завдання – стаття відображає найсучасніші методи, що дозволили проаналізувати сутність і значення інформаційно-комунікативного процесу для подальшого розвитку інформаційного суспільства. Методологія розглядається як модель ідеального знання та програма (алгоритми) діяльності пізнання інформаційно-комунікативного процесу. **Головна мета** статті – з'ясувати: в якій мірі методологія аналізу інформаційно-комунікативного процесу дозволяє поглибити аналіз інформаційного суспільства. **Аналіз останніх досліджень і публікацій** – в статті представлено цілий ряд формулювань інформаційно-комунікативного процесу (В.Воронкової, О.Кивлюк, О.Сосніна, О.Пунченка), що дають можливість глибоко вникнути в його зміст та представити цілісне уявлення про інформаційно-комунікативний процес та порівняти зміст різних висловлювань. **Виділення недосліджених частин загальної проблеми** – концептуалізація методології в контексті новаторського підходу та формування власної авторської позиції щодо проникнення в суть інформаційно-комунікативного процесу. **Методологія** передбачає використання системного, структурно-функціонального, компаративного, герменевтичного, аксіологічного та інших методів і підходів, що дозволили глибоко проаналізувати інформаційно-комунікативний процес як соціальний феномен і динамічне явище. **Постановка завдання** – в статті представлена експлікація понять «інформаційно-комунікативний процес». Звертається увага на те, що інформаційно-комунікативний процес впливає на поглиблення комунікації, інформації, інформатизації та на ефективність їх упровадження в організаціях відкритого типу. **Виклад основного матеріалу.** У дослідженні постійно звертається увага щодо осмислення понять інформаційно-комунікативного процесу у наукових дослідженнях та представлено їх порівняльний аналіз. Це дало змогу в концептуальному вигляді представити концепцію інформаційно-комунікативного процесу, що підвищує її теоретичну та практичну значущість. В основі концепції розвитку інформаційно-комунікативного процесу – життєспроможність організацій, розвиток яких базується на інформації, комунікації та інформатизації. **Висновки** - розкрито методологію аналізу інформаційно-комунікативного процесу та проблеми, що заважають його розвитку та деформують цей процес.

Ключові слова: методологія, інформаційно-комунікативний процес, інформаційне суспільство, організація, комунікація, інформація, інформатизація, інформаційно-комунікативні технології

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства в тому, що представлено концептуалізацію методологічних засад інформаційно-комунікативного процесу як того ресурсу, від якого залежить підйом всіх сфер життєдіяльності організації (підприємства чи установи). **Постановка завдання** – стаття відображає найсучасніші методи, що дозволили проаналізувати сутність і значення інформаційно-комунікативного процесу для подальшого розвитку інформаційного суспільства.

Передбачення в тому, щоб побудувати таку діяльність, результати якої необхідні суспільству, організації, людині. У якості одного з засобів передбачення виступає рефлексія. Рефлексія - це процедура, результатом якої є аналіз самого суб'єкта, його діяльності. Рефлексія діяльності направлена на аналіз її структури, що є основою методології. Призначення методології у відповіді на питання: як необхідно будувати діяльність, щоб отримати гарантований (запланований) результат. У самому загальному вигляді структура діяльності включає в себе суб'єкт, дію і об'єкт. Методологія у самому широкому смислі представляє собою вчення про структуру діяльності з метою її оптимізації і регламентації.

Методологія аналізу інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства

У широкому смислі методологія співпадає з праксеологією (вченням про структуру будь-якої діяльності, практики). Поглиблення ринкових перетворень в Україні викликає необхідність інтерпретації адекватної перебудови інформаційного забезпечення процесів управління в усіх сферах суспільного життя, експлікації в континуумно-просторовій екстраполяції інформаційних факторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

В статті представлено цілий ряд формувань специфічних матриць інформаційно-комунікативного процесу (В.Воронкової, О.Кивлюк, О.Сосніна, О.Пунченка), що дають можливість глибоко вникнути в його зміст та представити цілісне уявлення про інформаційно-комунікативний процес в культурологічних процесах-моделях та порівняти зміст різних висловлювань; зарубіжних досліджень - М.Кастельса, О.Тоффлера, Ю.Лотмана, Г.Маклюена, С.Гантінгтона.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблема ситуація.

Невирішеною раніше частиною загальної проблеми, що обговорюється, є концептуалізація транскOMPIЗИЦІЇ методології інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства в контексті формування власної авторської позиції щодо проникнення в суть інформаційно-комунікативного процесу в абрисах соціально-культурного та онтологічно-еволюційного порядку. Постановка завдання – в статті представлена експлікація понять «інформаційно-комунікативний процес», що експлікується за допомогою розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, розвитку Інтернет, різноманітних аудіовізуальних факторів культури. Звертається увага на те, що інформаційно-комунікативний процес впливає на поглиблення комунікації, інформації, інформатизації та на ефективність їх упровадження в організаціях відкритого типу, що визначають конститутиви інформаційного суспільства.

Мета наукового дослідження – з'ясувати, в якій мірі методологія аналізу інформаційно-комунікаційного процесу підтримує поглиблення аналізу інформаційного суспільства.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- розкрити суть методології, що дозволяє пояснити інформаційно-комунікативний процес як основу розвитку інформаційного суспільства;
- визначити, яку роль відіграє інформаційно-комунікативний процес в діяльності організацій;
- з'ясувати понятійно-категоріальний апарат, необхідний для концептуалізації методології, що дозволяє пояснити інформаційно-комунікативний процес життєдіяльності;
- проаналізувати синергетичну методологію, необхідну для вирішення проблем стохастичності та невизначеності в умовах розвитку ринку, інформаційного суспільства, переходу до євроінтеграційного процесу.

Обговорення проблеми

Методологія передбачає використання системного, структурно-функціонального, компаративного, герменевтичного, аксіологічного та інших методів і підходів, що дозволили глибоко проаналізувати інформаційно-комунікативний процес як соціальний феномен і динамічне явище, що включає універсалії інформаційного суспільства..

Для регламентації діяльності головним фактором є метод, тобто пошук адекватних цілям і задачам методів і засобів інформаційної діяльності, в основі якої інформація як духовно-інтелектуальний соціальний феномен, що приводить до розуміння методології у вузькому смислі слова.

Методологія розуміється як:

- рефлексія діяльності з метою отримання запланованого, очікуваного результату;
- використання ефекту для регламентації майбутньої діяльності,
- У процесі розвитку науки методологія пройшла певні етапи: Першою формою методології є

1. Аристотелівська формальна логіка, яка регламентує форми логічного мислення, дотримуючись яких суб'єкт знаходиться в рамках правильного мислення. Гносеологія не тільки розглядає систему понять, але й співвідносить їх з реальністю, інтерпретуючи її сутність, функції конститутиви буття. Основним у гносеології є поняття «істина», що характеризується об'єктивністю і конкретністю, що імплікується з просторовими змінними диференційних явищ і процесів інформаційного суспільства.

2. Наукова, чи когнітивна методологія регламентує пізнавальний процес щодо

розуміння інформаційного суспільства з точки зору ефективності методів, що застосовуються. При цьому кожна історично зумовлена форма представляє собою рефлексивну систему відповідного рівня, що деталізує риси, компоненти, особливості, парадигми, еталони, що сприймаються в різних континентах по-різному, як мультиеволюційні нововведення чи навпаки.

3. Конструктивна методологія набула найбільш розвинутих форм саме в управлінні пінформаційного суспільства у вигляді проектно-конструктивної діяльності. Мета конструктивної методології не тільки регламентувати наукове пізнання для отримання істинного знання, але й будувати новий об'єкт, який задовольняв би потреби людини. Мета конструктивної методології інформаційного суспільства – отримання інновацій задля потреб людини і вона підходить саме для проектно-діяльності, так як базується на проектуванні, конструюванні об'єкта інформаційно-комунікаційних технологій. Інструментальна модель об'єкта, яку ми використовуємо як когнітивний артефакт, включає в себе концептуальну (пояснюючу) ідеальну модель, що знімається поняттям «проектування». На нашу думку, ідеальна і проектувальна модель взаємодоповнюють одна одну і зливаються в конструктивній методології, яка поєднує теорію і практику становлення і розвитку інформаційного суспільства. У подальшому будемо більш розрізняти і використовувати ці два види методологій, які виступають методологією парадигми інноваційного розвитку інформаційного суспільства.

Отже, мета науково-когнітивної методології – регламентація пізнавальної діяльності для отримання об'єктивної істини. Мета конструктивної методології – регламентація процесу культуротворчості для отримання новацій як способу засвоєння світу та задоволення потреб людини. Поняття конструктивна методологія використовується для того, щоб диференціювати методологію у сфері пізнання і проектування.

Конструктивна методологія – це методологія творчої діяльності, яка базується на проектуванні, конструюванні свого об'єкта і передбачає неklasичну раціональність, у якій суб'єкт конструює об'єкт. Основою конструктивної методології є модель і процес її побудови. Модель розглядається як когнітивний артефакт і включає в себе концептуальну (пояснюючу) та інструментальну (передписуючу) складові. Модель як проект

включає в себе не тільки відображення чи копію деякого стану справ, але й репрезентацію майбутньої практики.

Концептуальна модель вирішення проблем представляє собою тип аналізу станів проблемного поля в двох аспектах: 1) суцього (те, що є в навіяній реальності); 2) належне (те, що повинно виникнути у результаті проектно-конструктивного підходу).

Концептуальна модель будується як понятійна сітка відносин на основі понять, що виражають їх гносеологічне призначення, шляхом формулювання проблеми та способів її вирішення. Дана система понять виступає у якості теоретичного пояснення інструментальної моделі, постільки від ідеальної моделі ми повинні перейти до вирішення проблем у конкретні історико-культурній сфері.

Інструментальна модель виступає як додаткова до концептуальної і представляє собою систему конкретних процедур діяльності щодо переходу від суцього до належного. Саме тому концептуальна модель є теоретичним обґрунтуванням інструментальної моделі, що дозволяє реконструювати різні духовно-практичні проблеми з позицій конструктивно-проектного підходу.

Таким чином, конструктивна методологія інформаційного суспільства - це методологія, що синтезує теорію і практику: здійснює теоретичне бачення майбутніх перетворень; 2) здійснює теоретичне забезпечення практичної діяльності, пояснює механізми проектування як культури творчості.

Конструктивна методологія має у якості свого об'єкта аналізу і наступної регламентації не просто пізнавальну діяльність, але й всі інші форми культури як способи освоєння людиною світу. Мета конструктивної методології – регламентація процесу культуротворчості для отримання новацій як способу освоєння світу і задоволення потреб людини. Введення поняття конструктивної методології дозволяє пояснити механізми інноваційного розвитку як проектування. Найбільше застосування конструктивна методологія отримала у розвитку техніки і технологій у вигляді методології проектно-конструктивної діяльності. Поняття «конструктивної методології» вводиться для того, щоб регламентувати методологію у сфері пізнання і проектування.

Конструктивна методологія – це методологія творчої діяльності, яка базується на проектуванні, конструюванні свого об'єкта і передбачає неklasичну раціональність, у якій суб'єкт конструює об'єкт.

Методологія аналізу інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства

Сфера дії конструктивної методології – створення культурних артефактів, культуру творчість, а її основний метод – моделювання. Модель розглядається розширено як когнітивний артефакт – проект як опис деякого стану справ, як репрезентація майбутньої практики.

Конструктивна методологія відрізняється від класичної, пізнавальної тим, що об'єкт конструктивної методології розглядається розширено як така практика. Що відображає не тільки пізнавальну, але й перетворюючу, творчу, культуру творчу діяльність. На відміну від класичної, конструктивна методологія представляє собою більш глибоку рефлексію, так як аналізує не тільки засоби, але й цілі пізнання. Конструктивна методологія дозволяє регламентувати перетворення дійсності як перехід від суцього до должного.

У результаті культуротворчості створюються артефакти матеріальної і духовної культури, а також змінюється сама людина. За рахунок категорій культуру творчості та новацій вдається розширити ареал застосування конструктивної методології, яка включає в себе перетворення в усіх сферах людської діяльності. починаючи з інженерно-конструктивного процесу і закінчуючи економічними, юридичними, психологічними.

Завдяки введенню концепту «конструктивна методологія» інформаційного суспільства вдається поєднати синтез теорії і практики у вигляді концептуальної та інструментальної моделей, в яких репрезентується культуротворчість.

Основними методами аналізу комунікації та комунікаційного процесу як складних феноменів інформаційного суспільства є використання наступних методів і підходів:

Системного методу – для дослідження загальнотеоретичних основ та закономірностей становлення комунікаційного процесу в умовах інформаційного суспільства, дослідження комунікації як системи цінностей організації, згідно з яким усі економічні, політичні, соціальні, духовні процеси і явища розглядаються і аналізуються у взаємозв'язку, взаємозалежності і розвитку; інформаційне суспільство розглядається як невід'ємний суттєвий елемент функціонування процвітання організації в умовах глобальної економіки чи Інтернет-економіки. Комунікація розглядається як органічний елемент цілісної системи, детермінованої в своєму економічному, соціальному соціально-духовному вимірі. Використання Інтернет – це джерело цінної

інформації, що може стати дійсно корисним та ефективним.

Компаративістського методу (порівняльного) – для аналізу розвитку інформаційного суспільства в різних країнах, вивчення досвіду США, Великої Британії, Франції, Італії, Кореї, Китаю, Японії, щоб узагальнити світовий досвід інформаційно-комунікаційного процесу в діяльності організацій та обґрунтувати індекси конкурентоспроможності, кращий досвід, інтерактивне спілкування, що стимулюють інформаційно-комунікаційний процес з метою отримання достовірної інформації.

Методи узагальнення та наукової абстракції, що використовується для визначення інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства, що сприяють визначенню сутності комунікаційного процесу організації та використання сукупності методів, виробничих процесів та програмно-апаратних засобів, які об'єднані в єдиний ланцюг технологічного розвитку організації в умовах інформаційного суспільства. Для аналізу характеристик розвитку комунікаційного процесу організації використовуються методи аналізу і синтезу, а також статистичні методи, за допомогою яких може бути визначена оцінка механізму комунікаційного процесу, що забезпечує збирання, обробку, збереження, розповсюдження і відображення інформації як цінного стратегічного ресурсу, а також підтримання його надійності та оперативності.

Синергетичний підхід використовується для аналізу і соціоекономічного середовища організацій як відкритого типу, що знаходяться в умовах нестабільності, що потребує свого вибору у точках біфуркацій, дає можливість визначити комунікацію та комунікативний процес як складноорганізовану, нелінійну, дисипативну систему, що розвивається. Використання теорій самоорганізації складних систем та дисипативних структур дає можливість уявити феномен комунікації як нелінійний та багатоваріантний процес, що протікає в різноманітних соціоекономічних і соціокультурних формах. Інформаційні технології – програмного забезпечення, телекомунікації, технічного забезпечення, мікроелектронних компонентів – об'єднуються і взаємодіють у у рамках конкретних елементів архітектури мережі організації та обчислювальної системи, еволюція яких відіграє ключову роль у формуванні і розвитку інформаційно-комунікаційного процесу.

Моделювання інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства – для формулювання теоретичних конструкцій розвитку комунікаційного процесу на перспективу, що здійснює істотний вплив на системи електронного оброблення інформації (ринку ІКТ) на формування ринку інформаційних продуктів і послуг. Розробка і застосування ІКТ як основи розвитку інформаційно-комунікативного процесу в організації сприяє економічному росту, підвищенню продуктивності, що надає нові послуги на ринку праці, нових підходів комерційної діяльності тощо. Упровадження ІКТ забезпечує збільшення рівня управління, охорони здоров'я, освіти, підвищення відповідальності, екологізації виробництва.

Ситуаційного підходу інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства – для визначення послідовності ІКТ як ефективного інструменту ведення бізнесу, підтримки планомірного розвитку, швидкості виконання певних функцій, та здійсненні якісного перетворення системи управління, економії виробничих ресурсів, підвищення продуктивності праці.

Емпірико – історичного, теоретико-логічного та соціального гуманізму інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства – для розкриття феномена комунікації в організації, як тієї «сутнісної матерії», в центрі якої повинна бути «людина як міра всіх речей», комунікативного процесу на всіх етапах становлення організації, експлікації «комунікація», «комунікаційна діяльність», «комунікаційний процес. При аналізі комунікації як складного і суперечливого феномена слід використати наступні підходи, що є аналогічними методам, які в значній мірі поглиблюють теоретико-методологічні засади комунікації та комунікаційного процесу, дозволяє розкрити властивості соціодуховного буття людини через вивчення способів спілкування людей між собою, владою, громадянським суспільством, що склалися в культурно-інформаційному просторі.

Культурологічний підхід інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства – виходить з визначення залежності комунікаційних процесів від стану культурної системи суспільства в цілому.

Системно-структуралістський підхід інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства – включає аналіз положень, пов'язаних з багаторівневою, складною структурою комунікації як такої системи, що дозволяє виокремити стійкі зв'язки у відносинах між суб'єктами і об'єктами комунікаційної діяльності.

Філософська методологія інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства зводиться до пізнання природи комунікації та комунікаційного процесу, використання принципів: розкриття предмета на рівні сутності; єдності раціонального пізнання та інтуїтивного осягнення; самодостатності; компенсуванні; парадоксальності; нормативності; цілісності; оптимальності узагальнення; науковості; об'єктивності; загального зв'язку і розвитку; історизму; системності; єдності теорії і практики..

Методи діалектичного пізнання, що дозволяють поглибити інформаційно-комунікативний процес як теоретичну засаду розвитку інформаційного суспільства - це єдність історичного і логічного; категоріальний аналіз; внутрішня суперечливість явища; саморозвиток. Загальнонаукові методи і принципи: системний підхід; структурно-функціональний аналіз; об'єктивність; конкретно-історичний підхід; логічність; актуалізм; синтезування філософсько-економічних та управлінських ідей та систем.

Таким чином, компаративістський аналіз засад інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства зводиться до пояснення комунікації та комунікаційного процесу – економічних, політичних, моральних, релігійно-духовних, розвитку ефективної комунікації сприяє підвищенню ефективності щодо організаційно-економічних та духовно-культурних умов розвитку комунікаційної діяльності.

Таким чином, теоретико-методологічні і практичні засади розвитку та підтримки комунікації та комунікаційної діяльності зводяться до наступного: 1) розробка концепції інформаційно-аналітичного забезпечення комунікаційного процесу; 2) розробка і використання методів прогнозування консолідації сучасного українського суспільства завдяки підвищенню ефективності між всіма рівнями комунікаційного процесу і розробка відповідного програмного забезпечення; 3) розробка і використання принципів побудови

Методологія аналізу інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства

механізму підвищення комунікаційного процесу; 4) класифікація факторів комунікаційного процесу за ступенем значущості; 5) виокремлення ієрархії цілей комунікаційного процесу (цілі першого рівня; цілі другого рівня). Застосування методів аналізу комунікації, комунікаційної діяльності та комунікаційного процесу – системного, логічного, історичного, синергетичного, порівняльного та інших – дозволяє підтвердити тезу про об'єктивну необхідність підвищення ефективності управління комунікаційним процесом в цілому.

У дослідженні постійно звертається увага щодо осмислення понять інформаційно-комунікаційного процесу у наукових дослідженнях та представлено їх порівняльний аналіз. Це дало змогу в концептуальному вигляді представити концепцію інформаційно-комунікативного процесу, що підвищує її теоретичну та практичну значущість. В основі концепції розвитку інформаційно-комунікаційного процесу – життєспроможність організацій, розвиток яких базується на інформації, комунікації та інформатизації.

Створення національної інноваційної системи має велике значення, так як воно свідчить про перехід країни на п'ятий і шостий технологічні уклади. В контексті даної національної інноваційної програми дійсно слід виділити пріоритетні інноваційні напрямки, куди відноситься і інноваційний розвиток наукомістких виробництв. Модернізація економіки неможлива без проектування і упровадження методів і технологій інноваційного розвитку. Процеси модернізації вітчизняних виробництв здійснюють вирішальний вплив не тільки інноваційну діяльність у регіонах, але й змінюють соціальний і демографічний розвиток. Інноваційний розвиток проектується як процес створення матеріальних і духовних цінностей через посередництво інтелектуального, технологічного і соціально-організаційного ресурсу, обмеженого простором фінансових і нормативно-правових зусиль, на основі якого уже створюватися національна інноваційна система з врахуванням діагностики ризиків у програмах інноваційного розвитку наукомістких виробництв.

Список використаних джерел

1. Воронкова В.Г. Гуманізація освіти, науки, політики, влади, суспільства // Ін-т вищої освіти АПН України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. №1-2(7). С. 204-220.
2. Воронкова В.Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Київ, 2015. Вип. 93. С. 174-179.
3. Воронкова В.Г. Управление как единый социальный организм // Нова парадигма: альманах наукових праць. Нова парадигма: альманах наукових праць. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. Вип.10. С. 8-19
4. Власенко Ф.П. Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда// Гуманітарний вісник Запорізької державної // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Запорізька державна інженерна академія. Запоріжжя, 2014. Вип. 56. С. 208-217.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура [пер. с англ. О. И. Шкаратана]. М. : ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
6. Кивлюк О. П. Моделирование информационных процессов в контексте информатизации общества // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2014. Вип. 80. С. 222-226.
7. Кириченко М. О. Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку // Scientific Journal «ScienceRise : Pedagogical Education», 2017. № 1 (9). С. 46-50.
8. Максименюк М.Ю., Нікітенко В.О. Формування парадигми інформаційно-комунікативного суспільства як різновиду складної соціальної системи і взаємодії // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. Запоріжжя, Вид-во ЗДІА, 2016. Вип. 66. С.266-278.
9. Мельник В.В. Аксіологічний поворот» сучасної філософії від культури як буття до буття культури // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Запорізька державна інженерна академія. Запоріжжя, 2015. Вип.63. С. 208-217.
10. Nikitenko Vitalina. Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. Запоріжжя, Вид-во ЗДІА, 2016. Вип. 64. С.255-259.
11. Олексенко Р.І. Особливості формування світоглядних цінностей креативних підприємств в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2017. 228 с. ISBN 978-617-7566-09-9.

REFERENCES

1. Voronkova V.G. (2008). Humanization of education, science, politics, power, society // Institut higher education APs of Ukraine, National ped. UN-t. M. P. Drahomanov, K.: Publishing House of the NEC name M. P. Dragomanov National Pedagogical University. №1-2 (7). P. 204-220 [in Ukrainian].
2. Voronkva V.G. (2015). The Internet as a global trend of development of the information society // Gileâ. Historical science. Philosophical science. Political science: science. Bulletin: GB Sciences etc. /M-of education and science of Ukraine, National. EDR. UN-t m. p. Drahomanov. Kiev. Issue. 93. P. 174-179 [in Ukrainian].
3. Voronkova V.G. (2002). Control as a single social organism // A new paradigm: the Almanac of scientific papers. A new paradigm: the Almanac of scientific papers: NEC name M. P. Drahomanov. Issue 10. 8-19 [in Russian].
4. Власенко Ф.П. (2014). Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда// Гуманітарний вісник Запорізької державної // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy / M-of education and science of Ukraine, Zaporizhzhia State Engineering Academy. Zaporizhzhia. Issue. 56. P. 208-217 [in Ukrainian].
5. Castells, M. (2000). The Information Age: Economy, Society and Culture. Vol. I-II. Oxford: Blackwell Publishers, 1996-1998. Vols.1, 2 Russian translation ed. by O. Shkaratan. Moscow: GU-VshE. 608 s. [in Russian].
6. Kyvliuk, O. P. (2014). Modelling of information processes in the context of the information society. *Gileâ*. Issue 80. 222-226 [in Ukrainian].
7. Kyrychenko, M. O. (2017). Informatization as a factor of optimizing the ideology of the information society and ensuring its sustainable development. Scientific Journal «*ScienceRise: Pedagogical Education*». Issue 1 (9). 46–50 [in Ukrainian].
8. Maksimenûk, M. Yu., Nikitenko, V. O. (2016). Informational and communicative society as a kind of complex social systems and interaction. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*. Issue 66. 266-278 [in Ukrainian].
9. Melnik, V.V. (2015). Aksiologičnij rotation of the modern philosophy of the culture as being the genesis of culture // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy / M-of education and science of Ukraine, Zaporizhzhia State Engineering Academy. Zaporizhzhia. Issue. 63. 208-217 [in Ukrainian].
10. Nikitenko, Vitalina (2016). Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy / M-of education and science of Ukraine, Zaporizhzhia State Engineering Academy. Zaporizhzhia. Issue. 64. 255-259 [in English].
11. Nikitenko, V.O. (2013). Modern geokultura as a geokulturnij phenomenon // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy / M-of education and science of Ukraine, Zaporizhzhia State Engineering Academy. Zaporizhzhia. Issue. 53. 261-270 [in Ukrainian].
12. Oleksenko, R.I.(2017). Features of formation of the philosophical values of creative entrepreneurs in the face of global challenges and trends of the development of the modern world. Melitopol: FOP Odnorog T. 228 s . ISBN 978-617-7566-09-9 [in Ukrainian].

Nikitenko, Vitalina – PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philosophy and Social Sciences, Zaporizhzhia State Engineering Academy (Zaporizhzhia, Ukraine)
E-mail: vitalina2006@ukr.net ORCID: 0000-0001-9588-7836

METHODOLOGY OF ANALYSIS OF INFORMATION AND COMMUNICATION PROCESS AS A THEORETICAL BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF INFORMATION SOCIETY

Abstract. The urgency of the study is that the conceptualization of the methodological foundations of the information and communication process is represented. **Statement of the task** - the article reflects the most advanced methods that allowed to analyze the essence and importance of the information and communication process for the further development of the information society. The methodology is considered as the model of the ideal knowledge and the program (algorithms) of the knowledge of the information and communication process. **The main purpose** of the article is to find out: to what extent the methodology of analysis of information and communication process allows to deepen the analysis of the information society. **The analysis of recent researches and publications** - the article presents a number of formulations of the information and communication process (V.Voronkova, O.Kivlyuk, O.Sosnin, O.Punchchenko), which give an opportunity to deeply penetrate into its content and to present a complete picture of the statements. The selection of unexplored parts of the general problem is the conceptualization of the methodology in the context of the innovative approach and the formation of its own author's position regarding the penetration of the essence of the information and communication process. **The methodology** involves the use of systemic, structural-functional, comparative, hermeneutic, axiological and other methods and approaches, which allowed to analyze deeply the information and communicative process as a social phenomenon and a dynamic phenomenon. **Statement of the problem** - an explication of the concepts "informational and communicative process" is presented in the article. Attention is drawn to the fact that the information and communication process affects the deepening of communication, information, informatization and the effectiveness of their implementation in organizations of open type. **Presenting main material.** The study constantly focuses on understanding the concepts of the information and communication process in scientific research and presents their comparative analysis. This made it possible to conceptually present the concept of the information and communication process, which increases its theoretical and practical significance. At the

---

Методологія аналізу інформаційно-комунікативного процесу як теоретичної засади розвитку інформаційного суспільства

heart of the concept of the development of information and communication process - the viability of organizations, the development of which is based on information, communication and informatization. **Conclusions** - the methodology of analysis of information and communication process and problems that hinder its development and deform this process are revealed.

Key words: methodology, information and communication process, information society, organization, communication, information, informatization, information and communication technologies, informational and communicative process

Стаття рекомендована до публікації д.філософ.н., проф. Пунченко О.П. (Одеса, Україна).

Надійшла до редколегії: 14.10.17 р.

Прийнята до друку: 19.10.17 р.

НІКІТЕНКО В. О. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук, Запорізька державна інженерна академія (Запоріжжя, Україна), проспект Соборний, 226, Запоріжжя 69006 Україна.

E-mail: vitalina2006@ukr.net, ORCID 0000-0001-9588-7836